

Cadrul Internațional/European pentru Protecția Drepturilor Omului în Îngrijirea Pacienților

Guvernele sunt constrânse de acordurile guvernamentale pe care le ratifică¹. Pentru fiecare acord care se leagă de drepturile omului, există un mecanism de punere în aplicare, care garantează ca guvernele să-și îndeplinească obligațiile asumate. Punerea în aplicare a reglementărilor poate avea loc în două feluri: în baza plângerilor individuale, și prin rapoartele guvernamentale periodice. Mecanismele precum Consiliul pentru Drepturile Omului și Tribunalul pentru Drepturile Omului funcționează ca și tribunale pentru a soluționa plângerile individuale. Mecanismele precum Consiliul pentru Drepturile Omului; Consiliul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale; respectiv Consiliul European pentru Drepturile Sociale solicită guvernelor să trimită rapoarte periodice, în care se pot urmări progresele efectuate în implementarea tratatelor. Pe lângă rapoartele oficiale întocmite de către guverne, aceste organizații acceptă de asemenea rapoarte din partea organizațiilor nonguvernamentale (NGO = organizații nonguvernamentale, nota trad.) în scopul evaluării conformității statelor respective. După aceasta, organizațiile în cauză fac recomandări statelor respective în legătură cu măsurile necesare².

Tabelul de mai jos enumerează cele mai relevante tratate europene și internaționale, referitoare la drepturile omului în domeniul îngrijirii pacienților, respectiv organizațiile corespunzătoare în aplicarea acestor acorduri guvernamentale.

În tabelul de jos puteți vedea drepturile mai importante implicate în îngrijirea pacienților, asociate de articolele relevante și exemplele de nerespectare ale acestor drepturi. Luați în considerare că gradul de violare al drepturilor depinde de circumstanțe, de interpretarea faptelor pentru fiecare caz în parte. În cadrul anumitor cazuri, e posibil să fie violate anumite drepturi, înă altele nu. Legea pentru drepturile omului este un domeniu în dezvoltare, și multe din infracțiunile comise în detrimentul drepturilor omului nu sunt acoperite în mod direct de către dispozițiile legale actuale. Prin dezvoltarea continuă a documentațiilor, a procedurilor de avocatură, a proceselor pe rol, se poate construi o organizație juridică în scopul protejării drepturilor omului în îngrijirea pacienților.

Tratatul	Mecanismul de punere în aplicare
Tratatul Internațional pentru Drepturile Civile și Politice (ICCPR)	Consiliul pentru Drepturile Omului (HRC)
Tratatul Internațional pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale (ICESCR)	Consiliul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale (CESCR)
Convenția Internațională pentru Combaterea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (ICERD)	Consiliul pentru Combaterea Discriminării Rasiale (CERD)
Convenția pentru Combaterea Tuturor Formelor de Discriminare a Femeilor (CEDAW)	Consiliul de Combatere a Discriminării Femeilor (Consiliul CEDAW)
Convenția pentru Drepturile Copilului (CRC)	Consiliul pentru Drepturile Copilului (Consiliul CRC)
Convenția pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CRPD)	Consiliul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (Consiliul CRPD)
Convenția (Europeană) pentru Drepturile Omului și Libertăților Fundamentale (ECHR)	Tribunalul European pentru Drepturile Omului (ECtHR)
Carta Socială Europeană (ESC) sau Carta Socială Europeană revizuită (RESC)	Consiliul European pentru Drepturile Sociale (ECSR)
Convenția cadru pentru Protecția Minorităților Naționale (FCNM)	Consiliul Miniștrilor din Consiliul European și Consiliul Consultativ (AC)
Convenția (Europeană) pentru Drepturile Omului și Biomedicină	Consiliul pentru Probleme de Bioetică (CB) și Tribunalul European pentru Drepturile Omului (ECtHR)

1. Puteți verifica care acorduri guvernamentale au fost ratificate de către statul Dv pe: <http://www1.umn.edu/humanrts/research>.

2. Pentru informații adiționale, vă rugăm vizitați: Open Society Foundations, *Health and Human Rights: A Resource Guide* at <http://equalpartners.info>.

Drepturi	Articolele din tratatele aferente	Exemple de violare a drepturilor
Dreptul la libertate și siguranța personală	ICCPR 9(1), ECHR 5(1)	Pacienții sunt reținuți în spital din cauza incapacității de a plăti.
Dreptul la secret și confidențialitate	ICCPR 17(1), CRC 16(1), ECHR 8(1)	<ul style="list-style-type: none"> Informațiile medicale ale pacienților sunt accesibile de către întregul personal. Pacienții sunt obligați să divulge diagnosticul medical către superiori, în scopul obținerii plecării de la locul de muncă. Examinările medicale au loc în condiții publice.
Dreptul la informații	ICCPR 19(2), FCNM 9(1), Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și Biomedicină 10(2)	<ul style="list-style-type: none"> Statul respectiv omite furnizarea de informații referitoare la serviciile din sistemul de asistență medicală. Medicii omit să informeze pacienții despre posibilitățile de tratament, despre riscurile potențiale și beneficiile fiecărui tip de tratament. Pacienților li se interzice accesul la cartoteca lor medicală. Serviciile de informare sunt inaccesibile pentru persoanele care vorbesc anumite limbi.
Dreptul la integritatea corporală	ICERD 5(b), FCNM 6(1), CRC 19(1), Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și Biomedicină 5 ³	<ul style="list-style-type: none"> Medicii nu cer consimțământul de la pacienți despre dreptul de „a decide liber și de a fi informați” înainte de a începe anumite proceduri medicale. Pacienților nu li se permite schimbarea medicului sau al furnizorului de servicii medicale.
Dreptul la viață	ICCPR 6(1), ECHR 2(1)	<ul style="list-style-type: none"> Din cauza tratamentului prenatal și reproductiv inadecvat, complicațiile survenite în perioada gravidității sunt cauzele primordiale în mortalitatea femeilor tinere. Vehiculele de salvare (ambulanțele) nu ajung la timp în anumite localități și la anumite persoane, ceea ce duce la decesul pacienților.
Dreptul la asistență medicală de grad cât mai înalt	ICESCR 12, ICERD 5, CRC 24, CEDAW 12(1), ESC 11, ESC 13	<ul style="list-style-type: none"> Medicii și unitățile de asistență medicală nu sunt localizate în vecinătatea anumitor comunități. Politica socială exclude în mod disproporțional pacienții din anumite comunități de la accesul la asigurările sociale. Pacienții aparținând anumitor grupuri primesc asistență medicală de grad inferior.
Dreptul la libertatea de sub tortură și cruzime, tratament inuman și degradant	ICCPR 7, Convenția împotriva Torturii, ECHR 3, Convenția Europeană pentru Prevenția Împotriva Torturii	<ul style="list-style-type: none"> Prizonierilor li se refuză serviciul medical adecvat. Femeile sunt sterilizate fără consimțământul lor în timpul nașterii prin operație cezariană. Legile naționale interzic accesul și folosirea produselor opiate în cazul pacienților suferinzi de cancer și SIDA, în scopul evitării suferințelor inutile.
Dreptul la participare în politica publică	ICCPR 25, ICERD 5(c), FCNM 15, CEDAW 7, CEDAW 14(2)	Cetățenii nu primesc ocazia de a comenta sau participa la stabilirea priorităților din domeniul medical public.
Dreptul la combaterea discriminării și la egalitate	ICCPR 21(1), ICCPR 26, ICESCR 2(2), ICERD, FCNM 4(1), ECHR 14, Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și Biomedicină 3	<ul style="list-style-type: none"> Lipsuri în serviciile medicale maternale și reproductive. Mamele aparținând anumitor grupuri etnice sunt forțate să stea în încăperi separate când nasc.
Dreptul la remediu	ICCPR 2(3), ICERD 6, CEDAW 2, ECHR 13	Statele implicate nu iau nici o măsură în cazul violărilor drepturilor sus-menționate.

3 Dreptul la integritatea corporală nu este recunoscut în mod specific de prevederile ICCPR, ICESCR, ECHR respectiv ESC, însă este recunoscut ca fiind parte din drepturile la siguranța personală (ICCPR 9, ECHR 5), din drepturile împotriva torturii și cruzimii, faptelor inumane, din dreptul împotriva tratamentului degradant (ICCPR 7, ECHR 3), respectiv din dreptul la serviciile medicale cu un nivel de standard cât mai mare posibil (ICESCR 12, ESC 11).

Carta Europeană pentru Drepturile Pacienților, întocmită în 2002 de către Rețeaua Civică Activă, o rețea europeană constituită din organizații civice, de consumatori și ale pacienților, oferă o formulare clară, completă a drepturilor omului. Această formulare a făcut parte dintr-o mișcare pornită de către pacienți la nivel local, de-a lungul Europei, în scopul păstrării unui rol mai activ în acordarea de servicii în asistența medicală, și de a încerca să traducă documentele regionale referitoare la dreptul la sănătate în anumite servicii specifice. Cu toate că această Cartă nu se leagă în mod juridic de aceste prevederi, o rețea puternică

de grupuri care acționează pentru drepturile pacienților a putut exercita cu succes presiune la guvernele acestor grupuri, pentru recunoașterea și adoptarea drepturilor în Cartă⁵. Carta a fost folosită de asemeni ca și punct de referință în scopul monitorizării și evaluării sistemelor de asistență medicală în întreaga Europă. În septembrie 2007, Comisia Europeană pentru Probleme Economice și Sociale (EESSE) a aprobat o inițiativă proprie referitoare la drepturile pacienților, în care declară că „urează bun venit și recunoaște”, Carta Europeană pentru Drepturile Pacienților.

Carta Europeană pentru Drepturile Pacienților

Cele 14 Drepturi ale pacientului	Descrierea
1. Dreptul la măsuri preventive	Fiecare persoană în parte are dreptul la serviciul medical adecvat, în scopul prevenirii împotriva îmbolnăvirii.
2. Dreptul la acces	Fiecare persoană în parte are dreptul să acceseze serviciile de sănătate, în funcție de necesitățile medicale. Serviciile de sănătate trebuie garantate în mod egal pentru fiecare individ în parte, fără a discrimina pe considerente de resurse financiare, locul de rezidență, gradul de îmbolnăvire, sau perioada de timp în care pacientul a folosit serviciile medicale.
3. Dreptul la informații	Fiecare persoană în parte are dreptul să acceseze toate informațiile referitoare la starea sa de sănătate, serviciile de asistență medicală (și cum să le folosească), toate cercetările științifice și inovațiile tehnologice disponibile.
4. Dreptul la consimțământ	Fiecare persoană în parte are dreptul de a accesa toate informațiile care îi permit să ia parte în deciziile referitoare la sănătatea sa. Aceste informații sunt folosite în orice procedură sau tratament, inclusiv în cazul participării la cercetările științifice.
5. Dreptul la libera decizie	Fiecare persoană în parte are dreptul de a alege liber tratamentul pe care să-l urmeze sau furnizorul de servicii, în baza informațiilor adecvate.
6. Dreptul la secret și confidențialitate	Fiecare persoană în parte are dreptul ca datele sale personale să fie păstrate în mod secret și confidențial, inclusiv informațiile referitoare la starea sa de sănătate, la diagnosticele potențiale ori procedurile terapeutice, la fel ca și la protecția datelor cu ocazia efectuării examinărilor medicale, vizitelor medicale speciale, și a tratamentelor medicale/chirurgicale în general.
7. Dreptul de a respecta timpul pacienților	Fiecare persoană are dreptul de a primi tratamentul prompt, în perioada de timp predeterminată. Aceste drepturi se referă la fiecare fază a tratamentului.
8. Dreptul la urmărirea standardelor de calitate	Fiecare persoană are dreptul de a primi servicii medicale de înaltă calitate, în baza specificațiilor și urmării standardelor precise.
9. Dreptul la siguranță	Fiecare persoană are dreptul la siguranță medicală, fără a suferi de serviciile medicale precare, de erorile și greșelile rezultând din practicile greșite, având dreptul de a primi servicii și tratamente în baza unor standarde de siguranță înalte.
10. Dreptul la inovații	Fiecare persoană are dreptul de a accesa procedurile inovative (inclusiv procedurile de diagnosticare), în concordanță cu standardele internaționale, și în mod independent de considerentele economice sau financiare.
11. Dreptul la prevenția împotriva suferinței și durerilor inutile	Fiecare persoană are dreptul la prevenția împotriva suferinței și durerilor în măsură cât mai mare posibilă, în fiecare fază a bolii.
12. Dreptul la tratament personalizat	Fiecare persoană are dreptul la diagnostic și programe de terapie ajustate pe cât posibil cerințelor personale.
13. Dreptul la plângere	Fiecare persoană are dreptul de a depune plângere ori de câte ori a fost lezată, având dreptul de a primi răspuns la plângerea formulată, sau orice altă reacție.
14. Dreptul la compensație	Fiecare persoană are dreptul de a primi compensație suficientă într-un timp rezonabil de scurt, ori de câte ori a suferit fizic (sau moral și psihic) în urma vreunui serviciu acordat în cadrul tratamentului.

Sursa: Rețeaua Civică Activă, 2002

4 Este important de menționat că fabrica de medicamente Merck & Co. asigură de asemeni fonduri pentru această mișcare.

5 Una dintre activitățile noilor state membre ale UE în timpul procesului de preparare la aderarea în UE a fost armonizarea legislațiilor legate de asistența medicală la standardele europene. Multe state, ca și Bulgaria spre exemplu, au adoptat o nouă lege a sănătății, a cărei structură și conținut sunt în directă concordanță cu Carta Europeană pentru Drepturile Pacienților.

Următorul tabel enumerează drepturile menționate în Carta Europeană pentru Drepturile Pacienților, asociate

de drepturile corespondente, stabilite de către sistemele Europene și internaționale pentru drepturile omului.

Carta Europeană pentru Drepturile Pacienților	Drepturile omului în îngrijirea pacienților
Dreptul la măsuri preventive	Dreptul la sănătate
Dreptul accesului	Dreptul la înlăturarea discriminării și la egalitate; Dreptul la sănătate
Dreptul la informații	Dreptul la informații
Dreptul la consent	Dreptul la integritatea corporală; Dreptul la libertate și securitatea personală; Dreptul la libertatea de sub tortură și cruzime, tratament inuman și degradant; Dreptul la confidențialitate; Dreptul la sănătate
Dreptul la alegere liberă	Dreptul la integritatea corporală; Dreptul la libertate și securitatea personală; Dreptul la libertatea de sub tortură și cruzime, tratament inuman și degradant; Dreptul la confidențialitate; Dreptul la sănătate
Dreptul la secret și confidențialitate	Dreptul la secret
Dreptul de a respecta timpul pacienților	Dreptul la sănătate
Dreptul de urmărire a standardelor de calitate	Dreptul la sănătate; Dreptul la viață
Dreptul la siguranță	Dreptul la sănătate; Dreptul la viață
Dreptul la inovații	Dreptul la sănătate
Dreptul de a evita suferințele și durerile inutile	Dreptul la sănătate; Dreptul la libertatea de sub tortură și cruzime, tratament inuman și degradant
Dreptul la tratament personalizat	Dreptul la sănătate; Dreptul la tratament non-discriminativ și la egalitate
Dreptul la plângere	Dreptul la remediu
Dreptul la compensație	Dreptul la remediu

Programul de sănătate publică Societatea Deschisă

Programul de sănătate publică Societatea Deschisă are scopul de a forma societăți care se angajează să acționeze în scopul respectării drepturilor omului, unde legile, politicile și practicile legate de sănătate reflectă aceste valori, și care se bazează pe evidențe. Programul lucrează în scopul promovării sănătății și drepturilor omului în cazul persoanelor marginalizate, prin construirea capacității organizațiilor și societăților civile lidere, și prin promovarea lor în scopul realizării unei mai bune contabilități și transparențe în politica de sănătate și în practică. Pentru detalii adiționale, contactați: www.soros.org/health.